

LAUSUNTO

9.7.2018 164/01/18

Valtiovarainministeriölle

Viite: VM008:00/2017

Asia: Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää ym. koskeva HE-luonnos

Yleistä

Nyt käsiteltävänä olevat VM:n ehdotukset pankki- ym. tilien valvontajärjestelmästä liittyvät talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaan, ja ehdotusten tavoitteena on edistää viranomaisten sähköistä tiedonsaantia pankki- ja maksutileistä. Järjestelmä tehostaisi toteutuessaan rikostorjuntaa ja muutoinkin nopeuttaisi ja tehostaisi viranomaisten työtä. Eri vaihtoehtojen joukosta toimintamalliksi ehdotetaan tiedonhakujärjestelmän ja viranomaisen ylläpitämän rekisterin yhdistelmää. Pankki- ja maksutilirekisterin ylläpitäjäksi ehdotetaan Tullia.

Ehdotetut uudistukset ovat hyvin perusteltuja ja kannatettavia.

Konkurssiasiamiehen tehtävistä

Konkurssiasiamiehen tehtävänä on valvoa konkurssi- ja yrityssaneerausmenettelyjä sekä osaltaan torjua talousrikollisuutta. Tehtävien hoitamiseen tarvittavat oikeudet ja valtuudet on määriteltävä pääosin konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa (109/1995).

Konkurssiasiamiehen toimiston valvontatyössä tehdään säännöllisesti pankkitiedusteluja konkurssivelallisten ja konkurssipesien tileistä. Oikeus pankkitietoihin perustuu em. valvontalain 4.2 §:ään, joka kuuluu seuraavasti:

"Konkurssiasiamiehellä on salassapitosäännösten estämättä samanlainen oikeus kuin velallisella tai konkurssipesällä saada velallisen tai konkurssipesän toimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot sekä tiedot velallisen tai konkurssipesän pankkitileistä ja maksuliikenteestä sekä rahoitusta koskevista sopimuksista ja sitoumuksista. Tiedot on annettava maksutta."

Konkurssivelallisten tileihin kohdistuvia pankkitiedusteluja tehdään velallisen toiminnan selvittämiseksi ja esimerkiksi kirjanpidon loppuun saattamiseksi. Jos kirjanpitoaineistossa on puutteita, pankkien tiliotteista voi todentaa ainakin osan velallisen rahaliikenteen tapahtumista. Kun pankkitiedustelu kohdistuu konkurssipesien tileihin, kyse on tyypillisesti pesänhoitajan toimien selvittämisestä valvontatarkoituksessa.

Konkurssiasiamiehen toimisto tekee vuosittain arviolta noin 300 pankkitiedustelua velallisen ja konkurssipesän tileistä. Käytännössä konkurssiasiamiehen toimistosta

Konkurssiasiamiehen toimisto

The Office of Bankruptcy Administrator

Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

Puhelin

Faksi

Sähköposti

029 566 5111

029 566 5110

etunimi.sukunimi@oikeus.fi

www.konkurssiasiamies.fi

lähetetään kirjallinen, allekirjoitettu pyyntö pankkiin. Pankit lähettävät yleensä pyydetty tiliotteet paperisessa muodossa. Menettely on näin olleen manuaalista.

Ehdotuksen arviointia

Lausunnon kohteena olevat ehdotukset ja niiden tavoitteet liittyvät myös konkurssi-asiamiehen tehtäviin, erityisesti konkurssipesien hallinnon valvontaan ja talousrikollisuuden torjuntaan. Konkurssi-asiamies on jäsenenä talousrikostorjunnan johtoryhmässä, ja yksi konkurssi-asiamiehen toimiston tavoitteista on taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuuksien vähentäminen. Pankkitiedustelut ovat yksi käytössä oleva keino tietojen saamiseksi.

Ehdotettu valvontajärjestelmä voi toteutuessaan tehostaa rikosepäilyjen selvittämistä ja talousrikosten esille tulemistä myös konkurssien yhteydessä. Vaikka pankkitiedustelut kuuluvat tällä hetkellä konkurssi-asiamiehen toimiston päivittäiseen toimintaan, suoraa rajapintaa pankkien ja konkurssi-asiamiehen toimiston välille ei kuitenkaan liene perusteltua rakentaa ottaen huomioon tiedustelujen määrän suhde järjestelmän rakentamiskustannuksiin.

Suoran rajapinnan sijasta konkurssitapauksissa voisi toimia hyvin mahdollisuus tehdä tiedusteluja pankki- ja maksutilirekisteristä. Mikäli kaavaillusta Tullin rekisteristä saisi Y-tunnuksen ja henkilötunnuksen perusteella kattavasti kaikki kyseiseen asiakkuuteen liittyvät tiedot pankeista, maksulaitoksista, sähkörahayhteisöiltä ja virtuaalivaluutan tarjoajilta, tämä lisäisi mahdollisuuksia selvittää esimerkiksi tietyn konkurssivelallisen varoja ja maksuliikennettä.

Tiedustelujen sähköistämisellä ei olisi arvioni mukaan suoranaista vaikutusta konkurssi-asiamiehen toimiston henkilöstöresursseihin. Menettelyn muuttuminen sujuvammaksi säästäisi aikaa. Voi kuitenkin olla, että selvittelyjen määrä toisaalta lisääntyisi, jos kyselyn voisi tehdä suoraan tätä tarkoitusta varten rakennettuun viranomaisrekisteriin. Rekisteritiedustelujen määrää saattaisi lisätä myös rekisterin kattavampi tietosisältö ja parempi hyödynnettävyys. Tämän seurauksena kyselyihin käytetyt toimiston henkilöstöresurssit tulisivat tehokkaampaan käyttöön.

Edellä lausutun perusteella esitän, että ehdotettuun pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää koskevan lain 3 §:n 1 momenttiin lisätään uusi konkurssi-asiamiehen tiedonsaantioikeutta koskeva kohta, joka voisi kuulua esimerkiksi seuraavasti:

---
n) konkurssi-asiamiehelle konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetun lain (109/1995) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuja velallista ja konkurssipesää koskevia tietoja valvontatehtävää varten;

Oikeusministeriön konkurssityöryhmä julkaisi 4.4.2018 mietinnön 12/2018 'Konkurssilain tarkistaminen'. Lausuntopalaute on annettu, ja jatkovalmistelu ajoittuu kesään ja syksyyn 2018. Samassa yhteydessä tulisi arvioida, edellyttääkö konkurssi-asiamiestä koskeva lisäys valvontajärjestelmää koskevan lain 3 §:än muutoksia myös konkurssipesien hallinnon valvonnasta annettuun lakiin.

Konkurssi-asiamies

Helena Kontkanen